

AGERA

EN TIDNING FRÅN AFRIKAGRUPPERNA | APRIL 2017 | NR 2

A woman with a red and patterned headscarf and a brown top is standing in a cornfield. She is looking towards the camera with a serious expression. The background shows tall corn plants under a cloudy sky.

RÄTTEN TILL MARK ÄR RÄTTEN TILL LIV

Läs om problemen med landgrabbing, sid 4 – 5

STYRELSEN HAR ORDET

FOTO: SIMONIS

En allt rättvisare handel

För tio år sedan deltog jag i kursen Rättvis handel genom Röda Korsets Folkhögskola. En del av kursen var förlagd till Sydafrika, Namibia och Swaziland där vi reste runt för att bland annat studera rättvis och ekologisk vinproduktion.

Jag fascinerades av den röda jorden och den varma gästfriheten. Samt det faktum att vi, som konsumenter på andra sidan jordklotet, kan göra skillnad för de människor som producerar vinet.

Idag gör jag skillnad även i Afrikagruppernas styrelse. I det lilla kan jag verka för en mer rättvis värld när jag väljer ett ekologiskt och rättvisemärkt vin på Systembolaget. Som engagerad i Afrikagrupperna kan jag vara en liten del i att förbättra människors arbets- och levnadsvillkor. Kampanjen "Rättvis vinhandel" för att påverka vinimportörerna att ta större ansvar för lantarbetares situation på vingårdarna är ett aktuellt exempel. Och glädjande är att utvecklingen går framåt. Sedan jag studerade rättvis handel i södra Afrika har antalet varor med Fairtrademärkning ökat markant i Sverige. Men vi har långt kvar. Kampen för schyssta arbets- och levnadsvillkor i södra Afrika fortsätter och tillsammans bidrar vi till att förbättra människors liv.

I detta nummer kan du läsa mer om situationen i Zimbabwe, vårt arbete mot landgrabbing och kampen för ett fritt Västsahara genom Sahara Marathon.

FOTO: PRIVAT

Erika Charpentier
Ersättare i styrelsen för Afrikagrupperna

Visst du?

Du vet väl att du kan prenumerera på Agera digitalt? Skicka ett mejl till insamling@afrikagrupperna.se

FOTO: MITRA MAKI

Hälsning från vår partner

Träffa Flaida! Mellan den 8 – 18 maj kommer Flaida till Sverige för att prata om markrättigheter. Läs mer på sidan 5.

Utan mark, inget liv

Den största tryggheten för landsbygds-kvinnan i Moçambique är tillgången till mark. Med den kan hon producera mat till sin familj och bidra till hela samhällets välbefinnande. Hon kan odla medicinalväxter för familjens, och andras, hälsa och välmående. När huskurer görs på plats kan den sjuke slippa ta sig till en hälsocentral, vilket i många fall kan betyda en dagsvandring bort.

Det är med marken och grödorna hon odlar, som kvinnan bekostar sina barns skolgång och terminsavgifter vid universitet. Det är med grödorna hon kan sätta bröd på bordet så att ingen i familjen går hungrig.

Tyvärr är dock marken i Mocambique mycket eftertraktad av utländska investerare. De vill bedriva storskaliga monokulturodlingar och helt plötsligt

kan besittningsrätter ha förts över till utländska företag. Jordbrukarkvinnan och hennes familj ställs då utan möjlighet till försörjning.

Moçambiques kvinnor behöver garantier – att de får stanna på sin mark utan att den plötsligt tas ifrån dem. Utan mark har de och deras familjer på landsbygden inget liv. Och utan kvinnor kanske marken så småningom inte heller har något liv? Kvinnor på landsbygden är beskyddare av marken genom att de odlar hållbart, använder lokala frön och värnar om den biologiska mångfalden.

Flaida Macheze
programansvarig för genus och kapacitetsutveckling, UNAC – den nationella bonderörelsen i Moçambique

AGERA

Inspiration från Afrikagrupperna till medlemmar och givare

ANSVARIG UTGIVARE Gabi Björsson
ADRESS Tegelviksgatan 40, 116 41 Stockholm
E-POST post@afrikagrupperna.se
HEMSIDA afrikagrupperna.se
TELEFON 08-442 70 60
INSAMLING Johanna Granhage, 08-442 70 72

REDAKTÖR Cecilia Abrahamsson och Ann-Sofie Söderberg
LAYOUT Petra Handin
TRYCK Trydells, april 2017
OMSLAGSBILD Delinda från Niassa, Moçambique. Foto: Pascal Vossen

Vill du engagera dig? Gå in på www.afrikagrupperna.se/medlem

Information om seminarier, möten och annat som är på gång hittar du på www.afrikagrupperna.se.

90 SVENSK
KORTLO INSAMLINGS
KONTROLL

Denna tidning är publicerad med ekonomiskt stöd från Sida. Sida har inte medverkat vid utformningen av materialet och tar ej ställning till eventuella synpunkter som framförs.

Bondvalutan har redan tappat i värde på svarta marknaden och frågan zimbabwier ställer sig är vad den är värd om en vecka, en månad eller ett år.

Kontantkrisen i Zimbabwe slår hårt mot civilsamhället

Det senaste året har den ekonomiska situationen i Zimbabwe förvärrats avsevärt. Kontantbrist, korruption, arbetslöshet och fattigdom är utbredda problem.

Zimbabwes ekonomiska läge idag kan jämföras med katastrofåren 2008 – 2009, då hyperinflationen fick människors besparingar och pensioner att gå upp i rök. Det ledde till att man tvingades överge den zimbabwiska dollarn och införde ett så kallat "multi-currency" system (med USD, sydafrikansk rand och botswansk pula som godkända betalningsmedel).

Bondvalutan är svår att lita på

För att lösa den akuta kontantbristen introducerade regeringen den 28 november förra året den så kallade bondvalutan. En bond ska motsvara en amerikansk dollar i

värde men får inte tas ut ur landet. Förtroendet för valutan är lågt och den har redan tappat i värde på svarta marknaden. Arbetslösheten beräknas vara närmare 95 procent. Det stora antal som försörjer sig på informell handel kan inte köpa in varor från andra länder med bondvalutan. Att spara pengar blir en omöjlighet om bondvalutan går samma öde till mötes som den zimbabwiska dollarn.

Externt stöd är avgörande

Med den ekonomiska kris som landet befinner sig i, blir civilsamhället särskilt utsatt och många av Afrikagruppernas

partnerorganisationer drabbas hårt. Ovissheten när man inte ens kan förutspå närmaste månaden, gör det svårt för organisationer att planera långsiktigt. Det auktoritära politiska klimatet och intoleransen mot regimkritiska röster gör problemen än värre. Med en stat utan vare sig möjlighet eller vilja att tilldela civilsamhället resurser blir ekonomiskt stöd från externa aktörer avgörande för många organisationers verksamhet. Därför är vårt arbete tillsammans med lokala partnerorganisationer i Zimbabwe mycket viktigt just nu.

Rätten till mark är rätten till liv

Många utländska jordbruksföretag drömmer om det gröna guldets i Afrika. Jordbruksmark som kan användas för att odla tobak eller soja för export. Men marken brukas redan – av lokala bönder som nu tvingas bort.

Resultatet har blivit ett jordbruk som inte längre är till för den egna befolkningen, utan för regeringars och storföretags egenintresse. Här berättar vi om hur förutsättningarna ser ut i olika länder.

Tillgången till mark är grunden

Världens 500 miljoner småbrukande bönder uppskattas producera mer än 80 procent av all mat som konsumeras i Syd. För att odla krävs några grundförutsättningar. Tillgång till mark är den viktigaste och den är inte självklar.

I Sydafrika och Namibia ägs 80 respektive 40 procent av marken av privatpersoner och företag. De personer som äger mark är få, generellt antingen vita storbönder eller vildmarksägare. Här sker

omfördelningspolitik genom principen ”villig köpare – villig säljare”, vilket gör omfördelningen frustrerande långsam. Staten köper då mark till marknadsvärde som sedan kan ges till människor som blev av med marken under kolonialismen.

Staten prioriterar storskaliga projekt

I Zimbabwe, som hade en våldsam landreform runt millennieskiftet, ägs all mark av staten. Mark kan arrenderas i upp till 99 år, för en avgift eller gratis. Men staten kan kräva att avbryta arrendet närhelst de finner nödvändigt. I Moçambique ägs också all mark av staten men befolkningen behöver inte ansöka om lov för att bruka den. Där du bor har du också tillåtelse att odla, till dess staten anser att

de behöver marken för något viktigare. Angola antog efter inbördeskriget 2004 en landreform för att överföra landrättigheter till småbrukande bönder som utgör två tredjedelar av befolkningen. Liksom i Moçambique tvingas dock småbrukande bönder ge plats till storskaliga projekt som staten prioriterar.

Omfördelning sker – till män

I alla dessa länder sker omfördelning ofta genom lokala traditionella ledare, som nästan alltid är män. Kvinnor tilldelas sällan markrättigheter, trots att de i allt småskaligt jordbruk bär huvudansvaret för matproduktionen.

Därför arbetar Afrikagruppernas partner inom jordbrukssektorn på olika sätt för just kvinnors möjligheter att i större utsträckning säkra sin tillgång till mark. Exempelvis genom kampanjer som syftar till att kvinnor ska få tillgång till mark och genom organisering och ledarskapskurser för kvinnor.

FOTO: MITRA MAKI

Justina, vice ordförande på den provinsiella bonderörelsen i Nampula, Mocambique, blickar ut över mark som tidigare brukats av lokala bönder men som fått ge plats åt ett utländskt företag.

Välkommen på seminarium om landgrabbing!

Den 8 – 18 maj kommer Flaida Macheze, programansvarig för genus och kapacitetsutveckling på vår partnerorganisation UNAC i Moçambique, till Sverige! I mer än 10 år har hon arbetat med kvinnors rätt till mark. På seminariet får du ta del av berättelser från bönder i norra Mocambique som drabbats hårt av landgrabbing. Seminarierna äger rum i Kiruna, Umeå, Kramfors, Falun, Linköping, Stockholm och Uppsala. Håll utkik på afrikagrupperna.se/events

FOTO: PASCAL VOSSSEN

Företaget Green Resources har odlat stora skogsplanteringar i norra Moçambique. Konsultationer och kompensationen till de lokala bönderna har varit bristfällig.

Tar saken i egna händer

Bristen på mark sätter människor i svåra situationer. I Moçambique tvingas hundratals bönder från bördig mark för att ge plats åt storskaliga skogsplanteringar. I Sydafrika är det nästintill omöjligt att få tillgång till mark för småskalig produktion. Här är två vittnesmål.

– När Green Resources kom hit förstod vi inte varför de ville plantera träd istället för växter som man kan äta. En representant från företaget förklarade för våra ledare att trä kunde användas, inte bara till ved utan också till möbler och byggnader. De skulle bygga bostäder, men det har aldrig blivit av.

Den lokale ledaren i Nconda, Moçambique, berättar om plantagerna på marken som Green Resources fått hyra. Det är ett norskt företag som investerar i trädplanter i Afrika. Afrikagruppernas partnerorganisationer UNAC, Justiça Ambiental och Livaningo har följt upp effekterna för lokalbefolkningarna av Green Resources planteringar.

– Från början gjorde människor motstånd och det blev många gräl, berättar ledaren. Men när företaget började rensa och plantera fick många jobb och kritiken tystnade. Jobben var dock bara tillfälliga och folk blev frustrerade av att bara sitta hemma och vänta på arbete, så de startade bränder i skogsplanteringarna.

– Vi var på företagets kontor och frågade varför de inte kom tillbaka. De sa då att det hade varit så många bränder att det var omöjligt att bruka marken. Vi vet inte vad som händer nu.

I grannlandet Sydafrika bor Natasha Engelbrecht i den lilla fiskebyn Elandsbaai och driver en ungdomsrörelse inriktad på självförsörjande jordbruk som stöttas av Afrikagruppernas partnerorganisation Surplus People Project (SPP). De försöker möta den utbredda arbetslösheten med självförsörjande trädgårdsodlingar. Marken runt om byn är framförallt privat ägd och myndigheterna är inte villiga att försöka köpa loss mark åt dem.

– Vår största utmaning är vatten. Vi har inte kunnat odla i år på grund av torkan. Helst av allt skulle vi vilja börja med djuravel, getter till exempel. De är tåliga i torrt klimat men det skulle vara svårt att genomföra på en bakgård. Djur behöver mark. Det skulle i så fall innebära fler förhandlingar med kommunen. Såvida vi inte använder statens mark till bete, utan att säga något till dem, skrattar Natasha.

FOTO: AGNES NGREN

Natasha försöker möta arbetslösheten med odling. Men staten vill inte köpa loss mark.

Köp en landrättighet!

Köp en landrättighet och ge bort som gåvokort. Alla pengar går till bönders egna organisationer och deras arbete för kampen mot landgrabbing.

**afrikagrupperna.se/
gavoshop**

FOTO: MITRAMAKI

Stötta småskaligt, hållbart jordbruk i södra Afrika!

Hjälp oss investera – bli Afrika-partner och stöd vårt långsiktiga arbete som månadsgivare. Läs mer på <http://afrikagrupperna.se/stod-afrikagrupperna/>

Mer om rätten till mat, mark och fröer

Lär dig mer – ladda ner vår rapport Vem har makten över maten? på vår hemsida.

FOTO: YVVA ZETTERLUND

Ett tjugotal svenskar sprang Sahara Marathon för att uppmärksamma situationen i Västsahara.

#Springförfrihet i västsahariska flyktingläger och i Sverige

I februari sprang och gick omkring 20 svenskar Sahara Marathon mellan västsahariska flyktingläger i västra Algeriet. Syftet var att lyfta den av omvärlden bortglömda konflikten i Västsahara och sätta tryck både Sverige, FN och EU att nå en lösning. Samtidigt som loppet pågick visade 164 personer solidaritet med Västsaharas folk och sprang på olika ställen i Sverige.

Samtidigt samlades pengar in via sociala media till medieprojekten Saharawi Voice och Equipe Media. Båda arbetar

med att synliggöra situationen i Västsahara, flyktinglägren och de ockuperade områdena. I flyktinglägren fick löparna möjlighet att träffa ungdomsorganisationer som gärna ville se mer samarbete mellan de skandinaviska solidaritetsorganisationerna i vårt arbete för Västsaharas frihet, vilket vi såklart tar till oss.

Läs mer!

Läs mer om Sahara Marathon på vår blogg <http://afrikagrupporna.se/bloggen/>

FOTO: ANNA GLOVER

Maria Larsson, medlem i Uppsala lokalgrupp och en av deltagarna på Trädgårdsmässan. Mer än 600 mässdeltagare pratade med oss om småbrukande bönders rätt till sina egna fröer!

Succé på Stockholms Trädgårdsmässa

I år deltog Afrikagrupporna på Stockholms trädgårdsmässa i Kista 24 – 26 mars.

Syftet var att berätta om rätten till mat, mark och fröer och samtidigt passa på att sälja frökort och andra produkter. 654 samtal med mässbesökare blev det och försäljningen uppgick till 10 880 kronor.

Tävlingen att känna igen frön och som utslagsfråga gissa hur många bönor som fanns i en burk lockade in många i montern. Många kände igen chiafrön men sämre var det med vete och hirs. Fröburkarna gav anledning att tala om böndernas rätt till sina egna fröer och många tyckte det var en viktig kampanj.

Stort engagemang för rätten till mat, mark och fröer!

Det är många medlemmar och lokalgrupper som engagerar sig för rätten till mat, mark och fröer. Linköpings Afrikagrupp har startat en studiecirkel, Göteborgs Afrikagrupp kommer att stå med ett bokbord och sälja våra populära frökort på Botaniska trädgården och Gävle Afrikagrupp har beställt materialet "Vem har makten över maten?" för att fördjupa sig mer. Vill du också engagera dig? Hör av dig till medlem@afrikagrupporna.se eller hitta kontaktuppgifter till närmsta lokalgrupp under afrikagrupporna.se/medlem.

FOTO: PRIVAT

Santos Simione har varit i Bryssel

Kanske läste du i vårt senaste insamlingsbrev om hur Donald Trumps politik får förödande konsekvenser för organisationer som arbetar med kvinnors rättigheter runt om i världen? Santos Simione, chef på Amdoefa i Moçambique, har nu varit i Bryssel på den internationella konferensen She Decides för att där försöka väcka opinion och be om pengar till fortsatt verksamhet. Vi hoppas att denna typ av initiativ får stort genomslag och att organisationer som Amdoefa får fortsätta bedriva sin livsviktiga verksamhet.

Nu samlar vi krafterna för Världens Barn

Vill du vara med och göra en insats under 2 timmar?

Årets stora insamlingsdagar är den 30 september och 7 oktober.

Tveka inte att kontakta oss på: medlem@afrikagrupporna.se eller anmäl dig direkt på: <https://start.varldens-barn.se/frivilliganmalan/>

Radiohjälpen 90 1950-6

FOTO: NATHALIA LUCAS

Volontärerna Marianne Carlsson och Inger Lindberg tillverkar gåvokort. Tack för att ni hjälper till!

Afrikagruppernas vardagshjältar!

Ungefär en gång i veckan kommer Inger Lindberg och Marianne Carlsson till Afrikagruppernas kontor i Stockholm för att hjälpa till som volontärer. Arbetsuppgifterna varierar, men ofta tillverkar de vackra gåvokort som man kan köpa i vår gåvoshop.

– Jag har varit engagerad i solidaritetsrörelsen sedan 60-talet berättar Marianne, och nu när jag är pensionär är det skönt att få göra något meningsfullt med min tid.

Inger har varit volontär hos Afrikagrupperna sen hösten 2015.

– Det känns tydligt att ni som arbetar på Afrikagrupperna är rätt personer på rätt plats. Här är bra stämning och man känner sig verkligen välkommen.

Volontärerna och deras insatser är väldigt viktiga för Afrikagruppernas verksamhet. Det är till stor del tack vare engagemanget från våra volontärer och medlemmar som Afrikagrupperna har kapaciteten att genomföra vårt arbete.

Nya fröprodukter i gåvoshopen!

Det börjar bli dags att så i balkonglådor och trädgårdar. Vi har fått in fina bokmärken, anteckningsböcker och kort av fröpapper. Allt är handgjort av Growing Paper i Sydafrika av återvunnet papper blandat med fröer, och går att plantera – upp kommer blommor eller örter.

Överskottet går till Afrikagruppernas arbete för småbrukares tillgång till mark och fröer i södra Afrika. Gå in och köp de nya fröprodukterna i vår gåvoshop: www.afrikagrupperna.se/gavoshop

FOTO: LISA GRANSTRÖM

INSAMLINGSRAPPORT

Nu är det fröernas tid

Solen skiner och i mina små odlingslådor växer det så det knakar. Jag har satt både chili- och tomatfrö men också lite tagetesfröer som jag har fått av en före detta kollega.

Att ta vara på och dela med sig av fröer är en viktig överlevnadsfråga för småbönder i södra Afrika. Hela 80 procent av fröerna är lokala, fröer som bönder har sparat, delat, bytt och sålt vidare. Det är också en viktig rättighetsfråga som Afrikagrupperna driver just nu eftersom denna konserverings- och bytesverksamhet hotas av nya frölagar.

Det är inte bara i mina odlingslådor som det växer. Det gör även

Afrikagruppernas insamling. Under våren har vi blivit ännu fler Afrikapartner som valt att stödja vårt långsiktiga arbete genom att bli månadsgivare. Varmt välkomna och ett stort tack även till er som har valt att höja era bidrag. Era gåvor betyder väldigt mycket för vårt fortsatta arbete, och till och med mars har vi samlat in 1 472 986 kr. Varmt tack för era generösa bidrag!

Denna gång vill jag även passa på att tacka för mig. Detta blir min sista spalt innan jag lämnar Afrikagrupperna för nya utmaningar. Ett stort tack till alla er givare som under åren har förgyllt mitt arbete som insamlingsansvarig på Afrikagrupperna.

FOTO: MITRAMAKI

Tack för den här tiden!
johanna.granhage@afrikagrupperna.se

Fira alla mammor på Mors dag!

Söndagen 28 maj är det Mors dag. Gör en mamma glad med vårt vackra Mors dagskort samtidigt som du skänker 50 kr till Afrikagruppernas arbete mot mödradödlighet.

Alla mammor ska ha rätt till den vård de behöver i samband med graviditet och förlossning. Det räddar både mammors och barns liv. Besök vår gåvoshop redan idag på afrikagrupperna.se/gavoshop. Välkommen med din beställning!

afrikagrupperna.se/gavoshop

Tillsammans förändrar vi liv

Afrikagrupperna är en solidaritetsorganisation som arbetar för en värld där alla människor har lika rättigheter och möjligheter att påverka sin vardag och framtid.

Genom vår verksamhet förändras och förbättras tusentals liv varje dag. För att minska fattigdomen arbetar vi tillsammans med lokala organisationer i Angola, Moçambique, Namibia, Sydafrika och Zimbabwe.

I vårt arbete fokuserar vi på tre områden, rätten till levnadslön, rätten till din kropp och rätten till Afrikas resurser. Vi

stödjer även kampen för ett fritt Västsahara. Afrikagrupperna är en medlemsorganisation med lokalgrupper över hela Sverige. I Sverige sprider vi information och bildar opinion för global rättvisa.

Stöd vårt viktiga arbete genom att skänka en gåva, PG 90 03 37-7 eller Swisha till 90 03 37 7. Ditt bidrag förändrar liv!

WEB afrikagrupperna.se
TWITTER twitter.com/afrikagrupperna
FACEBOOK facebook.com/afrikagrupperna
INSTAGRAM instagram.com/afrikagrupperna